

Sözə, bədii mətnlərə tarixin bütün dövrlərində ehtiyac olub. Söz – zamanın biləyindən yapışan, onun nəbzini yoxlayan bir təbib olub həmişə. Gərdisin əli hər yerdən üzüləndə, dünya qələmin gücünə, bədii sözə söykənib. Bunu zaman-zaman sınaqlardan keçən ədəbiyyatımız da təsdiqləyir. Təəssüf ki, yazılan gözəl əsərlərlə yanaşı, bu günün mənzərəsi fonunda yaşanan xaosluq bir söz bəbəyinə də şahid olur. Bu, əsl sözə qiymət verən oxucularda bir xəyal qırıqlığı yaradır. Ədəbi mühitdə yaşananlar, məsələn, yaşından, təcrübəsindən, istedadından asılı olmayaraq, romançılığa aludə olmağın bu gün bir dəb halını alması, nəticədə sözün urvatdan düşməsi ədəbiyyatsevərləri məyus edir. Belə də klassiklərimizin tarixin dolanbaclarından keçib gəlmiş əsərlərinə bir daha üz tutmağa dərin ehtiyac duyulur. Bu baxımdan, sənətkarlarımızın əsərlərindən nümunələr verməyi planlaşdırmışıq. Azərbaycan ədəbiyyatının görkəmli ədiblərindən olan Əhməd Cəmilin şeirləri ilə missiyamızı davam etdiririk.

Yadigar

*Odur köhnə dəyirman iki yol ayrıcında,
Orada iydələrin altı kölgəli, sərin...
Bir qızın gül əlləri bir gəncin ovucunda,
Oğlan güllür, qız dalıb düşünüür dərin-dərin.*

*Dikilir bir-birinə mehriban qara gözlər,
Qız oğlana bir daha diləyir uğurlu yol.
Ürəkdən dodaqlara axır bu sadə sözlər:
- Mehparacan, unutma!*

- Kağız yaz!
- Arxayın ol!

*Onlar ilk dəfə dadır eşqin ayrılığını...
Ah, nələr pıçıldaıyır, o öpüşən dodaqlar!
Qız uzadır oğlana öz güllü yaylığını:
"Al, - deyir, - bu yaylığı, saxla məndən yadigar".
Beləcə vidalaşırlar iki əziz sevgili,
Həzrin-həzrin hardasa çalınır uzaqda ney...
Gənc gedir süngüsüylə qorumağa bu eli,
Qız qalır intizarda, gözləri yol çəkir hey.
Keçir həftələr, aylar,
bir-birindən vəfasız.
Oğlan çapır atını yel kimi cəbhələrdə.
Boylanır yola sarı hər axşam, hər səhər qız...
Bir quş olmaq istəyir qız o dəqiqələrdə.*

*Uzaqlarda, dağların dalında çiskin, duman...
Düşmənin mərmiləri sovrur göyə qarı.
Çapır qızıl atlılar,
öndə o gənc qəhrəman,
Gurlayır ordumuzun uzaqovuran topları.*

*Dağ əzəmətli tanklar düşməyə hücum edir,
Qopur "Ura!" səsləri azad vətən namına.
Mənim sə qəhrəmanım, odur, qabaqda gedir.
Şığıyır tərən kimi düşmənin istehkamına!*

*Bəzən döyüşdən qabaq,
bəzən döyüşərsən,
Qanadını gərək qorxunc sükut havada,
Görürsən, yada düşür sevgili Mehparası,
Açıq güllü yaylığı, baxır hərdən davada.*

Can nənə, bir nağıl de!

Can nənə, bir nağıl de!

- Ay nənə, bir nağıl da de!
- Ömrüm-günüm, yat daha,
Hamısını indi desəm, nağıl qalmaz sabaha.
- Can nənə, de birini də.
- Ağrın alım, sözə bax.
Evimizdə səndən savay,
gör, heç varmı bir oyaq?
Gecə keçib, ev soyuyub, həmişə gəlmir ocaqdan;
Taxt üstündə məstan pişik,
odur yatıb bayaqdan.
Ört üstünü, dərdin mənə,
bax, eşikdə yel əsir...
- Qar yağır mı?
- Elə yağır... sazaq qılınctək kəsir...
Belə yağsa, qar sübhədən yolu-izi örtəcək;
Kırpıqların lap qovuşub,
cırıltıdan bala, yat görək.

*Nənə yığır düyünçəyə iynəsini, sapını,
Külək hərdən taqıldadır pəncərəni, qapını.
Körpə çəkir təzə, güllü yorğanını üzüna,
Gözlərini yumur...
amma yuxu getmir gözüna.
- Ay nənə, o kimdir elə pəncərəni bərk vurur?
- Heç kim deyil, yat, ay bala,
yeldir, qarı sovrur...
- Bir gizilti duyur uşaq vücudunda bu ara,
Həsət qonan gözlərini zilləyərək divara,
Çarpayının baş ucunda öz əliylə asdığı
Şəklə baxır, fikrə gedir, qucaqlayır yastığı...
- Bəs ay nənə, atam indi haradadır, görəsən?!*

- Bıy, başıma nələr, oğul,
yatmayıb sən hələ sən?!

- Axi, nənə, heç demirsən atam haçan gələcək,
İndi onu səngərdə bəs üsütmür mü qar, külək?
- Ömrüm-günüm, körpə quzum,
qurban olum adına,
Niyə köks ötürürsən o düşəndə yadına?
Atan yazır: hələ xoşdur bu tərəfdə havalar.
Deyir oğlum darıxmasın,
görüşərik bu bahar.
Bağçalarda çiçək açar gülöyşə nar, yasəmən,
Qaranquşla bir zamanda qayıdaram
kəndə mən...

*Heç darıxma, dərdin alım,
atan gələr, o zaman
Sənə çoxlu nağıl deyər əsgərlikdən, davadan!
Di yat, indi gecə keçir...
- Onda, nənə, ay nənə!
Qoy kəsməyə ağ toğlunu,
qalsın atam gələndə.
- Yaxşı, bala, qoy bağlarda
çiçək açsın nar, ərək,
Sağlıq olsun, ağ toğlunu atan üçün kəsərik.
Mən eyvana xalı sallam, anan evi bəzəyər,
El qaydası süfrə açar,
qohum-qonşumuz gələr.
Sən atamı qucaqlayır, üz-gözündən öpərsən,
Qoca baban saz kökləyib,
nağıl deyər sübhədən...*

*Körpə güldü... həsrət qonan
gözlərindən uçdu qəm,
Öpdü onun xəyalını indi özgə bir aləm:
Qaranquşlar uçub gəldi,
açdı çiçək, güldü yaz...
Qucaqladı atasını, sonra kimsə çaldı saz...
Körpə özü hiss etmədən, onu yuxu apardı,
Çöldə isə bütün gecə külək tufan qopardı.*

Admiral

*Yenə külək uğuldayır, çalxalanır ümman,
Sahil uzaq, sular dəli, göylər çən, duman...
Bizimdir o mayakları göz vuran liman,
Çək lövbəri, sür gəmini, dənizə yol al,
Keşik çəkək sərhədlərə, yoldaş admiral!*

*Gen qoynunda layla çalır bizə göy dəniz.
Su üzündə bir qayadır sanki gəminiz,
Külək susur, tufan yatır hökm edəndə biz,
Toplarımız dinən zaman sular olur lal.
Biz hazırıq hər əmrinə, yoldaş admiral!*

*Bizim dənizə könlümüzə Vətən eşqi var!
Sür gəmini, qoy sahildən əl eləsin yar.
Ellərimiz yaşasın dinc, azad, bəxtiyar.
Sular mavi tül geyinsin, şəfaqlarsa al,
Öpsün açıq alımızdan ellər, admiral!*

*Dənizlərə qan çiləyə sərsəz yağır,
Od püskürər hər bir qarış Vətən torpağı!
Qoy var olsun yurdumuzun qalib bayrağı,
O gətirdi bizim yurda səadət, cəlal;
O aparır zəfərlərə bizi, admiral!*

Tez ol, sevgilim, tez ol!

*Sən bir şəfqət bacısı,
mən döyüşçü qəhrəman,
Artıq verdi bu gündən qəti hökmünü zaman,
Tez ol, sevgilim, tez ol!
Gəlib keçir saatlar,
Qapımızda kişnəyir yəhərli köhlən atlar.
Tez ol, götür çantanı, gərək biz yola düşək!
Tez ol, darvazaya çıx, gəl yubanma, görüşək...
Mən köhlən at belinə yatıb quş kimi uçum,
Sən də çap, dalımca gəl,
başlanıb artıq hücum.
Tez ol, sevgilim, tez ol!
Düşmənin aşır həddini,
Quldur kimi keçib o, Vətənin sərhəddini.
Öz qanında boğulsun gərək o qanlı düşmənin,
Yoxsa qoya bilməyən qılınıcını qına mən!
Sevgilim! Dava günü mənə həsrətlə anma,
Desələr ki, əsirəm, ölmüşəm, yox, inanma!
Səngərləri axtarıb, soruşma heç hardayam,
Bil ki döyüş zamanı ən ön sıralardayam!
Mən üfüqdən-üfüqə şığıyıb ildırım tək,
Düşmənlərin başına ölüm yağdıraram gərək!
Sənsə odlardan keçib, harda yaralı görsən,
Şəfqətli əllərinlə yarasını tap hökmən,
Bağla mənim yaram tək,
qoyma ki qan aparsın;
Qoyma ölüm bir nəfəri sıramızdan qoparsın!
Tez ol, sevgilim, tez ol!
Gəl artıq vidalaşaq!
Yaylıq çıxarmaq nədir?!*

*Sən ki deyilsən uşaq!
Zərər yoxdur, döyüşdə, bəlkə ayrı düşərik,
Qalibiyyət günü biz Berlində görüşərik!*

24 iyun 1941